

ВИМОГИ ДО СТВОРЕННЯ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ТЕЛЕПРОГРАМИ ТА РОЛЬ ЖУРНАЛІСТА У ПРОЦЕСІ ЇЇ СТВОРЕННЯ

У тезах представлено теоретичний аналіз вимог до сучасної культурологічної телепрограми як основних і важливих її елементів та роль, яку відіграє журналіст у процесі її створення. З розвитком інноваційних технологій, журналісти повинні вдосконалювати свої професійні навички та використовувати у своїй роботі сучасні форми та формати подачі інформації. Треба не лише оперувати фактами, а й вміти зацікавити глядачів подачею матеріалу, якісними зображеннями, естетичним оформленням.

Культурологічна телепрограма має інформаційно-пізнавальний характер, що дозволяє аудиторії дізнатися нову інформацію про культурні здобутки, пам'ятки архітектури, витвори мистецтва та інші. Телепрограми у галузі культури допомагають людині розвиватися духовно, удосконалити її естетичні смаки, підвищити рівень обізнаності у культурному аспекті. Дослідження цієї теми є необхідним для визначення основних вимог створення медіапродукту та діяльності журналіста як професіонала у процесі його створення.

Ключові слова: телепрограма, тележурналістика, складові елементи телепрограми, операторська майстерність.

У сучасному медіапросторі культурологічна телепрограма виступає не лише джерелом інформації, а й потужним інструментом формування суспільної свідомості, збереження національної ідентичності та популяризації мистецьких практик. У час глобалізації й стрімкого розвитку цифрових технологій, значення журналіста у створенні подібного продукту суттєво зростає. Він не лише інформує, а й формує ціннісні орієнтири, виконує роль креатора змісту, модератора публічного діалогу та навіть художника, що візуалізує культурні сенси. Сучасна культурологічна програма повинна відповідати низці вимог – як технічних, так і змістовних. А ключову роль у цьому процесі відіграє саме журналіст, компетентний у галузі культури, техніки, комунікації та естетики.

Поняття телепрограми культурологічного спрямування розглядається як єдність взаємопов'язаних зорових і звукових образів, що відтворюють на екрані реальний або постановочний відеоряд, який репрезентує просування культурно-мистецьких явищ і практик. До сучасної телепрограми висуваються певні вимоги, яких необхідно дотримуватися у процесі її створення, перед тим, як транслювати перевірену та якісну інформацію.

Етапи створення телепрограми, зокрема, її сценарію, вимагають від тележурналістів зосередити увагу на деталях, адже від деталей залежить успіх телевізійної програми. Також, дотримання естетичних вимог телепрограми допоможе правильно побудувати комунікацію з її героями.

Перше, про що варто наголосити, – будь-яка сучасна телепередача містить три важливі складники, які мають бути високої якості, а саме текст, зображення та звук.

Перш за все, треба сказати, що саме зображення, звук, текст, музика, монтаж, графіка, ефекти та голос – це джерела тележурналіста, які він використовує, щоб створити якісний медіапродукт [1, с. 20].

Перейдемо до визначення основних елементів створення програми:

1. Зображення – це фундамент сюжету.

Зазвичай вони створюються за допомогою фотоапарата чи камери. Стандартна секунда телевізійного зображення складається з 25 окремих статичних зображень, а сучасний формат запису вже відповідає 50 кадрам на секунду – це робить зображення більш реалістичним. Також, у процесі роботи із зображенням, журналісти можуть використовувати такі джерела як окремі фотографії, графіку, анімацію тощо.

В ідеалі вибір джерел повинен відповідати тому меседжу, який прагне донести журналіст.

2. Звук – важливий робочий матеріал для журналіста. Завдяки звуку автори створюють атмосферу, викликають емоції. Нестача звуку у відеосюжеті зазвичай погіршує його повноцінне сприймання і виглядає несправжнім.

Звук під час знімання – це технічний процес, який під час запису одночасно зберігається разом із зображенням. У процесі роботи журналіст користується такими джерелами звуку як:

- атмосферний звук (музика);
- звук інтерв'ю (оригінальний звук);
- попередньо заданий звук із системи підсилення звуку;
- звукові ефекти;
- запис голосу [1, с. 21].

3. Текст – важливий інструмент для журналіста. За допомогою тексту надається інформація, яка передається зображенням. Текст створює переходи, з'єднує візуальні розриви часу та простору, надає додаткову інформацію.

Текст виконує такі функції як підтримка зображення, надання точних фактів та розкриття різних аспектів зображень.

Також не менш важливою складовою є кінематографічна оповідь – істотна ознака тележурналістики, в якому оповідальна структура телесюжету спирається на меседж журналіста [1, с. 22].

Зі стрімким розвитком технологій відбувається трансформація телевізійного контенту. Сьогодні Інтернет використовується як ресурс підготовки сценарію для телевізійних програм. Однією з важливих вимог до сучасної телепередачі є фільтрування інформації, яку надають електронні джерела, тому що вона може бути як достовірною, так і фейковою [2, с. 165].

Треба звернути увагу, що журналіст як суб'єкт створення програми та джерело інформації не тільки повинен бути обізнаним про те, що він говорить, але і з тим, як потрібно сказати, щоб зацікавити своїх глядачів та слухачів. Журналісту слід бути компетентним як у предметі свого сюжету, так і у формі його подання. Також важливою для медійника є володіння мовними компетентностями – вмінням правильно та гарно висловлювати думки, що робить мову фахівця естетичною [5, с. 285].

Ще однією вимогою до журналіста є його універсальність, тобто він не тільки повинен мати творчі здібності, а й за допомогою них створювати медіапродукт (відеосюжет, репортаж, телепрограма) та вміти відтворити свій задум технічно, тобто вміти працювати з технікою, розвивати навички оператора [4, с. 122].

Для культурологічної програми, в першу чергу, найціннішими є зміст, ідея та повнота відтворення авторського задуму.

Треба сказати, що журналіст під час ведення передачі не тільки повинен володіти достовірною інформацією, а й усвідомлювати громадську відповідальність за кожне сказане слово. Адже один з обов'язків медійника полягає у тому, щоб донести людям повний гуманістичний зміст української національної ідеї [3, с. 46].

Варто зазначити, що вимоги до створення культурологічної передачі є досить суворими. В першу чергу це стосується складових елементів, таких як: текст, зображення та звук, а також журналістської мовної компетентності, операторської майстерності та професіоналізму.

Формування сучасної культурологічної телепрограми є складним довгостроковим процесом, який включає в себе драматургічну структуру і естетичні норми.

Треба зауважити, що успіх телепрограми залежить від компетентності журналіста, у цьому випадку ведучого, який є обличчям передачі. Необхідним аспектом також є операторська майстерність. Завдяки оператору, його професійній зйомці, телепередача буде відповідати усім технічним нормам та привабливо виглядати на телеекрані.

Одним із ключових викликів для сучасної культурологічної телепрограми є налагодження глибокої, неформальної взаємодії з глядацькою аудиторією. У час, коли класичне телебачення поступається позиціями цифровим платформам, телевізійний продукт мусить шукати нові шляхи для залучення глядачів. Це означає не лише трансляцію контенту, а й створення діалогу — через коментарі, інтерактивні рубрики, залучення глядачів до створення сюжетів або обговорення тем у соцмережах. Журналіст стає не просто ведучим, а фасилітатором громадського діалогу, що будується на основі спільних культурних цінностей.

Окрім цього, важливим є питання інклюзивності культурологічного контенту. Програми, які репрезентують культуру, мають відображати її різноманітність — від традиційної спадщини до сучасних урбаністичних практик, від мейнстріму до маргіналізованих форм вираження. У цьому контексті журналіст виконує ще й етичну функцію: він має бути обережним у трактуванні сенсів, не допустити спрощень чи викривлень, залишаючись при цьому доступним, зрозумілим і глибоким. Це новий рівень відповідальності, не тільки перед фактами, а й перед культурною пам'яттю.

Окрему увагу слід приділити музичному оформленню культурологічної телепрограми. Саундтрек не лише виконує фонову функцію, а й формує настрій, задає ритм оповіді, підсилює емоційну складову та допомагає глядачам глибше зануритися у контекст події. Влучно підібрана музика — це не просто звуковий супровід, а й художній засіб, який, у поєднанні з візуальним рядом, створює повноцінну естетичну атмосферу програми. Журналіст у такому випадку повинен бути не лише обізнаним у жанрових особливостях музики, а й мати чутливість до її смислових конотацій.

Також варто розглядати потенціал культурологічної телепрограми як освітнього інструменту. Вона може не лише інформувати, а й формувати цілі покоління глядачів, знайомлячи їх з культурною спадщиною, новими мистецькими явищами та інтерпретаціями культури. За допомогою інтерактивних форматів, використання різноманітних платформ та залучення експертів з різних галузей, така програма здатна розширити уявлення аудиторії про культуру як живий, динамічний процес, що інтегрується у повсякденне життя. Саме тут журналіст виступає провідником у світ культури, навчаючи глядача бачити, відчувати та цінувати.

Таким чином, створення якісної культурологічної телепрограми — це багаторівневий процес, що поєднує продуманість драматургії, дотримання естетичних норм та ефективну комунікацію із глядачем. Успіх такої програми значною мірою залежить від професійної майстерності журналіста: його здатності до змістового

аналізу, технічних навичок, мовної та візуальної грамотності, а також відчуття відповідальності за кожне слово й кожен образ. В умовах інформаційної перенасиченості особливої ваги набуває вимога до достовірності, гуманістичності й культурної цінності поданого матеріалу. Відтак журналіст у культурологічному телепроєкті — це не просто посередник між подією й глядачем, а справжній архітектор смислів, які формують медіареальність країни.

References

1. Moi D., Ordolff M. Televiziina zhurnalistyka: Praktychna zhurnalistyka, tom 62 / Za zahal. red. V. F. Ivanova; Per. z nim. V. Klymchenka. — Kyiv: Akademiia ukrainskoi presy, Tsentrl vilnoi presy, 2019. — 234 s. [in Ukrainian]
2. Dobrova S. Novitni pidkhody u vyvchenni internet-telebachennia. Tele- ta radiozhurnalistyka. 2016. Vypusk 15. S. 162–167. Retrieved from: <https://surl.li/thfcnc> [in Ukrainian]
3. Lyzanchuk V. Telebachennia i radiomovlennia v informatsiino-humanitarnomu prostori Ukrainy. Tele- ta radiozhurnalistyka. 2020. Vypusk 19. S. 44–77. Retrieved from: <https://surl.li/thfcnc> [in Ukrainian]
4. Maksymovych M. Profesiino-etychni aspekty pidhotovky zhurnalista-operatora v konteksti funktsionuvannia suchasnykh ZMI. Tele- ta radiozhurnalistyka. 2017. Vypusk 16. S. 122–127. Retrieved from: <https://surl.li/vulbb1> [in Ukrainian]
5. Mykhailychenko N. Usne movlennia ta movna kompetentsiia ukrainskykh publichnykh osib: estetychni zasady. Tele- ta radiozhurnalistyka. 2015. Vypusk 14. S. 282–287. Retrieved from: <https://is.gd/RAXSRe> [in Ukrainian]

DOI 10.34132/mspc2025.01.04.01

Valeria Antonycheva
Soloviova Anna

REQUIREMENTS FOR THE CREATION OF A MODERN CULTURAL TELEVISION PROGRAM AND THE ROLE OF A JOURNALIST IN ITS DEVELOPMENT

The article presents a theoretical analysis of the essential requirements for a modern cultural television program and the significant role that a journalist plays in its production. With the advancement of innovative technologies, journalists must continuously refine their professional skills and utilize contemporary forms and formats for presenting information. It is not enough to simply operate with facts; one must also know how to engage the audience through compelling storytelling, high-quality visuals, and aesthetically pleasing design.

A cultural television program has an informative and educational character, allowing audiences to discover new knowledge about cultural achievements, architectural monuments, works of art, and more. Cultural programs contribute to the spiritual development of individuals, enhance their aesthetic tastes, and raise awareness in the cultural sphere. The study of this topic is essential to defining the core requirements for producing a media product and understanding the journalist's role as a professional in this process.

Keywords: television program, television journalism, components of a TV program, camerawork skills.

Відомості про автора / Information about the author

Антоничева Валерія, студентка 4 курсу спеціальності «Журналістика», факультету політичних наук, Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна. E-mail: valeriaantonycheva1918@gmail.com

Valeria Antonycheva, Fourth-year student in Journalism, Faculty of Political Science, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine. E-mail: valeriaantonycheva1918@gmail.com

Соловійова Анна, к. політ. наук, доцент кафедри журналістики факультету політичних наук Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна. E-mail: soloan2003@gmail.com, orcid: <https://orcid.org/0000-0003-0524-287X>

Soloviova Anna, PhD in Political Science, Associate Professor of Department of Journalism, Faculty of Political Science, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine. E-mail: soloan2003@gmail.com, orcid: <https://orcid.org/0000-0003-0524-287X>

